обмежується наданням загальної, довідкової інформації, педагог передає не тільки знання, а й власний досвід, так зване особистісне знання, власне бачення відповідної наукової сфери та навички роботи в ній.

У науковій літературі стала звичною думка про те, що свідомість виникає та еволюціонує внаслідок того, що живим істотам для виживання було недостатньо лише інстинктивної поведінки та автоматизмів, що виробилися в ході індивідуального життєвого досвіду. Неодноразово вказується на значення, яке мають для розвитку індивіда події та обставини, що змушують його до ініціативи та самостійного прийняття рішень [2]. Отже, студенту повинна надаватися ініціатива в процесі навчання: саме під час розв'язання проблемних питань і використання знань у практичній діяльності можливе ефективне засвоєння навчального матеріалу.

Вкладення значних коштів та інтелектульних сил у вивчення свідомості та створення штучного інтелекту (ШІ) не залишає сумнівів у тому, що ШІ скоро замінить людину у більшості сфер виробництва, обслуговування і, навіть, у сфері творчої інтелектуальної праці, яка завжди вважалася прерогативою саме людського інтелекту. Тому навчання розв'язанню типових завдань із заданого набору, який окреслюється стандартизованою програмою, зробить майбутніх фахівців не конкурентоздатними та безпорадними в будь-якій нестандартній ситуації. Виходом може бути збільшення практичної складової процесу навчання, розвиток інформаційно-аналітичної компетенції студентів та здатності приймати рішення в умовах невизначеності.

Література

1. *Валлерстайн И.* Миросистемный анализ: введение / Иммануил Валлерстайн; пер. с англ. Н. Тюкиной. – М.: Изд. дом «Территория будущего», 2006. – 246 с.

2. *Jaynes J.* The origin of consciousness in the breakdown of the bicameral mind/ Julian Jaynes. – Boston New York, 2000. – 470 p.

Блудова Т.В., д.е.н., професор,
Щекань Н.П., асистент
кафедри вищої математики

НОВИЙ ПОГЛЯД НА ЗМІСТ ПРОГРАМИ КУРСУ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ДЛЯ ЕКОНОМІСТІВ З ПОЗИЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ

Сучасний етап розвитку економічних наук характеризується широким використанням математичних моделей різної складності. Тому залишаються актуальними питання не тільки підвищення якості математичної освіти, яка повинна мати чітко виражену прикладну спрямованість, а і формування математичної компетентності майбутніх економістів з позиції студентоцентрованого підходу. Професійна школа, що побудована на таких принципах, покликана розробити механізми і технології формування насамперед інноваційного мислення у студентів економістів. У зв'язку з цим існуючі програми та методика викладання матеріалу повинна бути принципово змінена з урахуванням того, що математика є невід'ємною частиною цивілізації, істотним елементом загальної культури, мовою науковогосприйняття світу.

Підкреслимо, що студентоцентрований підхід (Student-centred approach / Learnercenteredapproach) передбачає розробку освітніх /навчальних програм, які зосереджуються на результатах навчання, враховують особливості пріоритетів студента, базується на реалістичності запланованого навчального навантаження, яке узгоджується з тривалістю освітньої /навчальної програми. При цьому студенту надаються великі можливості щодо вибору змісту, темпу, способу і місця навчання.

Зауважимо, що існуючі програми і, найголовніше, стиль викладання вищої математики для економістів повинні враховувати вимоги подальшого її прикладання в економіці. Тому зростає важливість тих вправ, що імітують побудову і дослідження математичної моделі економічного процесу.

У зв'язку з цим виникає необхідність створення засобів на електронних носіях, для яких притаманні нові ідеї побудови матеріалу, засновані на його глибокій структуризації із введенням причинно-наслідкових зв'язків, що обумовлює варіативність підходів до можливостей студентів.

Дисципліна «Вища математика» є суттєвою складовою базової підготовки економіста, її метою являється ознайомлення та оволодіння сучасними математичними методами необхідними для розв'язування теоретичних і практичних задач економіки, вироблення уявлень, умінь і навичок, необхідних для математичного моделювання прикладних задач економіки; вироблення у

студентів вміння самостійно поглиблювати і розширювати математичні знання та впроваджувати їх в аналіз прикладних задач.

З позицій студентоцентрованого підходу студенти в результаті оволодіння програмою повинні вміти не тільки вибирати математичні методи та моделі для дослідження економічних систем, а і формалізувати задачі та застосовувати сучасні математичні методи для моделювання та розв'язання практичних економічних задач із використанням стандартного програмного забезпечення (Exel, Mathcad, Mathematika 7, 8).

Усе це вимагає принципово нового погляду на зміст програми курсу вищої математики для економістів, в основі якої закладений концептуальний принцип побудови та структури навчальної інформації. Такий підхід дозволяє не тільки прослідкувати становлення конкретного математичного поняття, тієї або іншої фундаментальної математичної ідеї, а й проаналізувати діалектику розвитку кожної з „основних понятійних ліній» математичної науки. Для кожної з „понятійних ліній» описується її історія: першопричина, зародження, початкове формування, поступовий розвиток, змістовне збагачення, сучасний стан, перспективи.

Бульбенюк С.С., к. політ.н.,
доцент кафедри політології

КЕЙС-МЕТОД І ДІЛОВА ГРА ЯК ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ПОЛІТОЛОГІЇ

Системна модернізація, що є головним завданням української держави нині, – це нагальні реформи в соціально-економічній сфері та у царині функціонування центральної і місцевої влади; це радикальні зміни всієї гуманітарної сфери нашої країни, невід'ємною частиною якої є інститут освіти. Одним з центральних завдань вітчизняної системи вищої освіти є подальший розвиток відносин викладач-студент у напрямі студентоцентризму. Студентоцентризм означає надання провідної ролі у навчальному процесі студентові, перетворення студента на активного суб'єкта в системі освіти, створення максимально сприятливих умов для розгортання наукової та соціально значимої ініціативності студентства.

Гармонізація компетентностей через призму студентоцентризму у процесі викладання політології в КНЕУ має свою специфіку. «Політологія» є наукою загальноуніверситетського циклу викладання, покликаною сформувати компетентності у царині громадянської освіти, політичної свідомості і політичної культури, а також необхідні навички політичної участі та діяльності. Отже, з одного боку, постають завдання формування загальних, а не вузько спеціалізованих компетентностей у студентства, а, з іншого боку, виявлення їх зв'язку з дисциплінами професійної економічної освіти. Тому методологічно виправданим є залучення у процесі викладання політології методів, які використовуються при викладанні наук економічного циклу. Найцікавішими, з огляду на завдання науки «Політологія», є кейс-метод і метод ділової гри, які дозволяють максимально розкрити активність, ініціативність і самостійність студентства у навчальному процесі.

Кейс-метод традиційно використовується при викладанні економічних дисциплін і тому є знайомим для студентів КНЕУ. Як зауважує О. Деркач, метод кейсів належить до неігрових імітаційних методів навчання, метою якого є аналіз спільними зусиллями студентів конкретної ситуації (case) та вироблення на основі такого аналізу практичного рішення. При вирішенні case розробляються, як правило, кілька алгоритмів, з них студенти мають обрати найбільш оптимальний [1, с. 22]. До того ж, кейс-метод (case study) має два важливі аспекти сутності, які посилюють студентоцентризм у навчальному процесі. По-перше, case study пов'язаний з емпіричною дослідницькою діяльністю, що, безумовно, підвищує інтерес студентства до виконання навчальних завдань за його допомогою. По-друге, кейс-метод – це інтерактивний метод навчання. «Case study сприяє розвитку вміння вирішувати проблеми з урахуванням конкретних умов і за наявності фактичної інформації», – зазначає авторитетний вітчизняний соціолог Ю. Сурмін [2, с. 20]. Таким чином, застосування кейс-метода при викладанні політології уявляється доцільним як для засвоєння матеріалу теоретичного характеру, так і при формуванні практичних навичок і компетентностей.

Ділова гра як метод активного навчання широко застосовується у вищій школі. Саме завдяки діловій грі можливе максимальне розкриття особистісного потенціалу кожного студента, формування необхідних компетентностей на індивідуальній і колективній основах. Ділова гра при викладанні політології – це моделювання проблемних ситуацій. Названий метод може використовуватися при вивченні тем «Сучасні ідейно-політичні течії», «Політичні режими», «Політичні партії, громадські організації і групи тиску як суб'єкти політики», «Політичні еліти та політична опозиція».